

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Oslo, 9. desember 2002

Deres ref:
02/824 FM ToM

Høring – utkast til lov om forebyggende tiltak mot hvitvasking av utbytte og finansiering av terrorisme

1. Innledning

Det vises til brev fra Finansdepartementet av 8. oktober 2002 hvor det bes om eventuelle merknader til departementets utkast til lov om forebyggende tiltak mot hvitvasking av utbytte og finansiering av terrorisme.

Innledningsvis vil Verdipapirfondenes Forening uttrykke forståelse for nødvendigheten av å ha et regelverk som vanskeliggjør hvitvasking av penger. Samtidig er det viktig at regelverket utformes slik at tilfredsstillende kontroll kan oppnås med lavest mulig kostnader.

Etter det vi kan forstå, innebærer lovutkastet for fondsbransjens del en videreføring av eksisterende regelverk, gitt i forskrift av 7. februar 1994 nr. 118 om legitimasjonskontroll og tiltak mot hvitvasking av penger. Dagens regelverk om legitimasjonskontroll er etter vårt syn svært restriktivt for fondsbransjen og vanskelig å etterleve uten betydelig ressursbruk for så vel forvaltningsselskaper som kunder, gitt de forhold som særpreger fondsbransjen.

2. Foreningens hovedsyn

Vårt syn på det foreliggende lovforslaget tar utgangspunkt i fondsbransjens særtrekk og behov. Vi vil i den forbindelse fremheve at fondsbransjen er kjennetegnet av en sterk geografisk sentralisering av forvaltningsselskapene. Salget av fondsandeler skjer imidlertid hovedsakelig via desentraliserte distribusjonskanaler (f.eks. bankenes filialnett) eller gjennom kontakt mellom kunde og forvaltningsselskap pr. brev, faks, internett, e-post eller telefon. Et svært begrenset salg finner sted ved at kundene personlig møter på forvaltningsselskapenes kontorer. Siden salget i liten grad finner sted gjennom personlig frammøte i forvaltningsselskapene, er fondsbransjen i en svært annerledes situasjon enn f.eks. bankene når det gjelder mulighetene for kostnadseffektiv legitimasjonskontroll.

De aller fleste kjøp av fondsandeler finner sted gjennom en overføring fra kundens bankkonto til fondets bankkonto. Etersom bankkontoen er underlagt legitimasjonskontroll, innebærer legitimasjonskontroll fra forvaltningsselskapets side dobbelt kontroll. Når man i tillegg tar hensyn til ovennevnte betraktninger om forvaltningsselskapenes muligheter til og potensielle kostnader ved legitimasjonskontroll, er foreningens hovedsyn at etablering av nye

kundeforhold bør kunne godtas uten legitimasjonskontroll fra forvaltningsselskapets side, hvis pengene er overført fra kundens konto i norsk bank eller bank i et land som er underlagt hvitvaskingsregler og tilsynsordning som har en standard som er minst på EØS-nivå. Det vises i den anledning til at det, etter det vi kjenner til, ikke har vært innmeldt saker til Økokrims hvitvaskingsenhet fra forvaltningsselskaper, noe som etter vår oppfatning må tolkes dit hen at hvitvaskingskontrollen allerede er foretatt av kundens bank.

Forvaltningsselskapene bør imidlertid være underlagt krav om legitimasjonskontroll i de tilfeller kundene etablerer nye kundeforhold ved å kjøpe fondsandeler med medbrakte kontanter ved personlig fremmøte, hvis kontooverføringen foretas fra en konto som ikke tilhører kunden eller hvis kjøpet finner sted gjennom en kontotransaksjon fra en bank som ikke er underlagt de ovennevnte kravene.

Etter hva vi er kjent med pålegger ikke tilsvarende lov i Danmark forvaltningsselskapene å foreta legitimasjonskontroll dersom det i forbindelse med kundeetableringen blir benyttet en konto i en annen institusjon som allerede har vært underlagt legitimasjonskontroll.

3. Subsidiære synspunkter

Hvis bransjen ikke får gjennomslag for ovennevnte hovedsyn, og også i framtiden må forestå legitimasjonskontroll også i de tilfeller nye kundeforhold opprettes ved overføring fra kundens konto i bank med EØS-standard, har vi følgende synspunkter på forslagene i lovutkastet.

§ 2 Identitetskontroll

I utkastet heter det at *”identitetskontrollen skal skje ved kundens personlige fremmøte hos den rapporteringspliktige. Dersom personlig fremmøte er til vesentlig ulempe for kunden kan det gjøres unntak fra kravet, såfremt betryggende identitetskontroll likevel kan finne sted.”* I den forbindelse trekkes det fram eksempler på situasjoner der det vil være til ”vesentlig ulempe” for kunden, så som transportudyktighet pga. sykdom eller handikap og geografisk avstand til nærmeste sted hvor legitimasjonskontroll kan finne sted.

Gitt det faktum at fondsbransjen, som tidligere nevnt, har en sentralisert struktur, mens kundene i mye større grad er desentralisert, vil den legitimasjonskontrollen som følger av så vel eksisterende forskrift som det foreliggende lovutkastet, innebære en ”vesentlig ulempe” for en meget stor andel av kundene. Etter vår mening bør det i denne sammenheng derfor være tilstrekkelig legitimering for nye kundeforhold i forvaltningsselskaper at kunden legger fram eller oversender ubekreftede kopier av legitimasjonsdokumentene til forvaltningsselskapet.

Foreningen har ingen kommentarer til de øvrige bestemmelsene i lovutkastet.

Med hilsen
Verdipapirfondenes Forening

Bernt S. Zakariassen
Direktør